

FI lausuntopyyntö VaVa syksy 2017

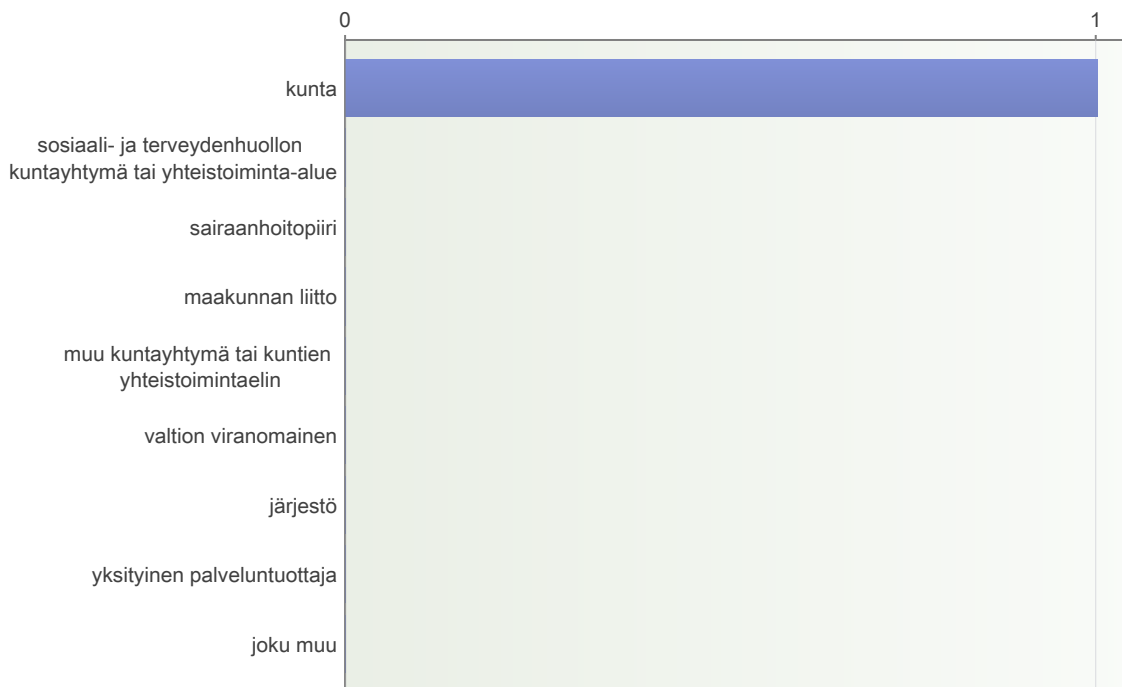
1. TAUSTATIEDOT

Vastaajien määrä: 1

Vastaajatahon virallinen nimi	Vastauksen kirjanneen henkilön nimi	Vastauksen vastuuhenkilön yhteystiedot, sähköposti ja puhelinnumero	Lausunnon käsittelypäivämäärä toimitilimessä	Toimielimen nimi
Rovaniemen kaupunki	Tarja Holländer-Tyni	Tarja Holländer-Tyni etunimi.sukunimi@rovaniemi.fi 040-1943911	11.12.2017	Kaupunginvaltuusto

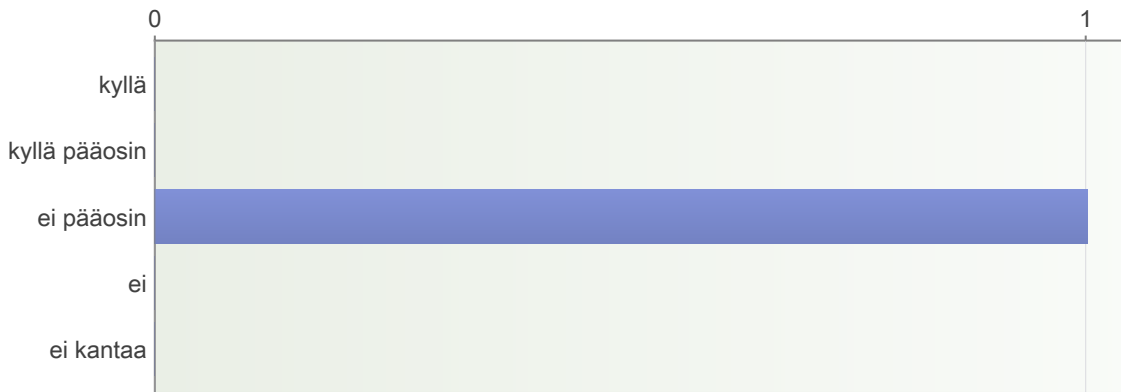
2. Onko vastaaja

Vastaajien määrä: 1

3. 1. Voidaanko ehdotetulla valinnanvapauslailla osaltaan kaventaa väestön terveys- ja hyvinvointieroja sekä parantaa palvelujen yhdenvertaista saatavuutta?

Vastaajien määrä: 1

4. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Sosiaali- ja terveydenhuollon palvelurakennemuutosta ja asiakkaiden valinnanvapauden hallittua laajentaminen on tarpeellinen ja hyvä asia. Järjestämisvastuun siirtäminen isommalle toimijalle on kannatettavaa. Valinnanvapausmallia on edelliseen lakiluonnokseen verrattuna jonkin verran selkeytetty. Se sisältää edelleen riskin kokonaisuuden hallinnan ja integraation toteuttamisen epäonnistumisesta järjestelmän johtamisen ja yksittäisen asiakkaan palvelujen näkökulmasta. Epäonnistuminen tässä voi johtaa kustannusten kasvuun ja palvelujen saatavuuden heikkenemiseen. Palvelujen saatavuus parantunee kaupungeissa ja isoissa taajamissa, joissa on tarjolla todellisia vaihtoehtoja valinnoille. Muualla asiakkaan on mentävä sinne, missä palveluja on tarjolla.

Monimutkainen järjestelmä voi asiakkaan näkökulmasta johtaa siihen, että kynnys hakeutua palveluihin nousee ja sitä kautta terveys- ja hyvinvointierot kääntyvät kasvuun.

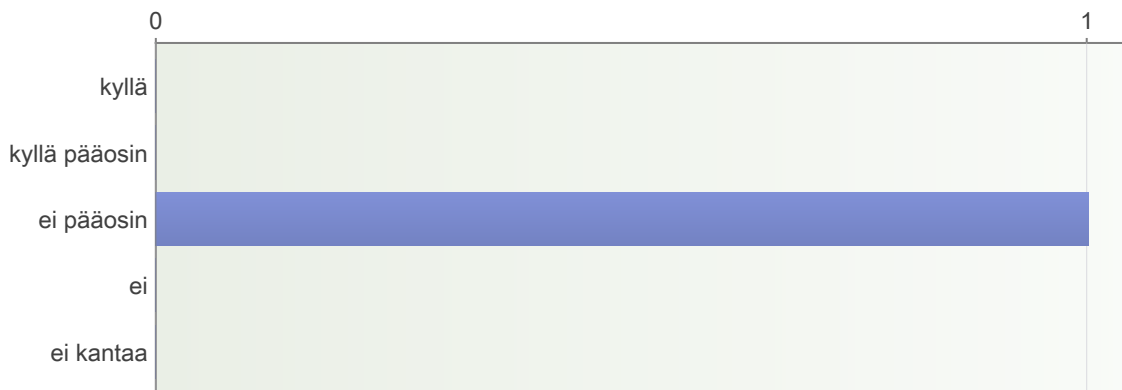
Maakunnan palvelujen laatu voi parantua, jos yhteen sovitettua maakunnan alueen osaamisresurssia onnistutaan käyttämään yhdenvertaisesti koko alueen väestön hyödyksi.

Laki antaa pitkällä aikavälillä mahdollisuuden hyvinvointierojen kaventamiseen. Tällöin edellytyksenä kuitenkin on, että lain sisällön toimeenpanossa ja uuden järjestelmän rahoittamisessa, johtamisessa ja käytännöllistämässä onnistutaan.

Kansalaisten yhdenvertaisuuden näkökulmasta tosiasia on, että maakunnat ovat erilaisia. Tämä taas tulee johtamaan eri maakuntien ja myös maakunnan sisäiseen kansalaisten eriarvoistumiseen valinnanvapauden käyttämisen mahdollisuuksissa. Jos tarjontaa ei ole, ei voi myöskään valita. Laki antaa palveluntuottajalle mahdollisuuden rajata maantieteellisen alueen, jolla se toimii.

5. 2. Edistääkö valinnanvapauslakiluonnos tarkoituksenmukaisella tavalla asiakkaan vaikutusmahdollisuuksia omiin palveluihin?

Vastaajien määrä: 1

6. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Asiakkaiden vaikutusmahdollisuudet kasvavat, mutta eivät täysin tarkoituksenmukaisella tavalla. Kokonaisuus vaikuttaa lakiluonnokseen tehdyistä muutoksista huolimatta edelleen monimutkaiselta käytännön toteuttamisen näkökulmasta. Monimutkainen järjestelmä voi käytännössä aiheuttaa pahimmillaan asiakkaan hoitoon tai palveluun pääsyn viivästymistä.

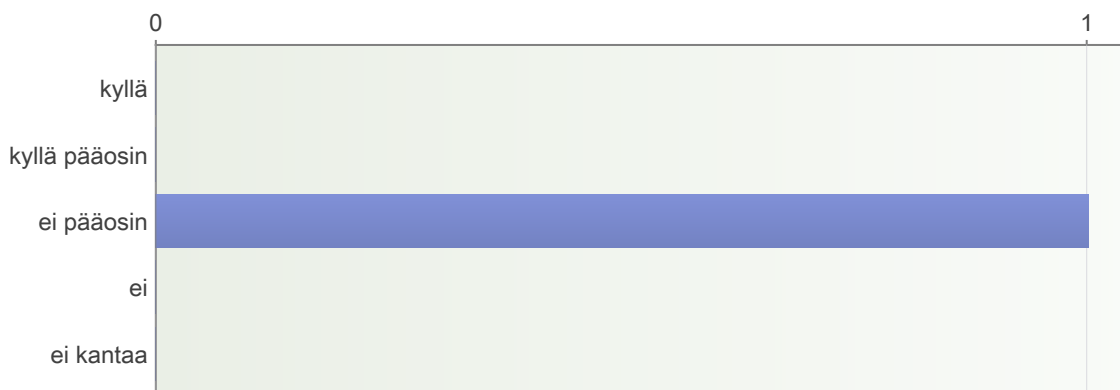
Asiakkaan vaikutusmahdollisuudet omiin palveluihinsa lisääntyvät alueilla, joilla on todellisia valinnan mahdollisuuksia. Riskinä voi olla myös, että vain valveutuneet asiakkaat käyttävät tätä mahdollisuutta. Ulkopuolelle jää yksilöitä tai ryhmiä, joiden vaikutusmahdollisuudet ovat edelleen heikot. Tässä kohdassa kannetaan huolta erityisesti paljon ja useita sosiaali- ja terveyspalveluja tarvitsevista ihmisistä. Uudistuksen tavoitteena oleva palvelujen integraatio eli yhteensovittaminen on ehdotetun mallin iso haaste.

Laissa on edelleen erilaisia asiakkaan ilmoittautumisvelvoitteita. Kuntalaiset tarvitsevat paljon ja eri muodoissa tietoa ja ohjeistusta ilmoittautumisten tekemiseksi oikeaan paikkaan ja oikea-aikaisesti.

Jotta vaikutusmahdollisuudet lisääntyvät tarkoituksenmukaisella tavalla, on asiakkailla oltava käytettävissä myös puolueetonta ja näyttöön perustuvaa tietoa valintojen tekemisen tueksi.

7. 3. Antaako lakiluonnos asiakkaalle riittävät mahdollisuudet hakeutua asiakkaan omaan tilanteeseen sopivaan palveluun?

Vastaajien määrä: 1

8. Vapaamuotoiset huomiot.

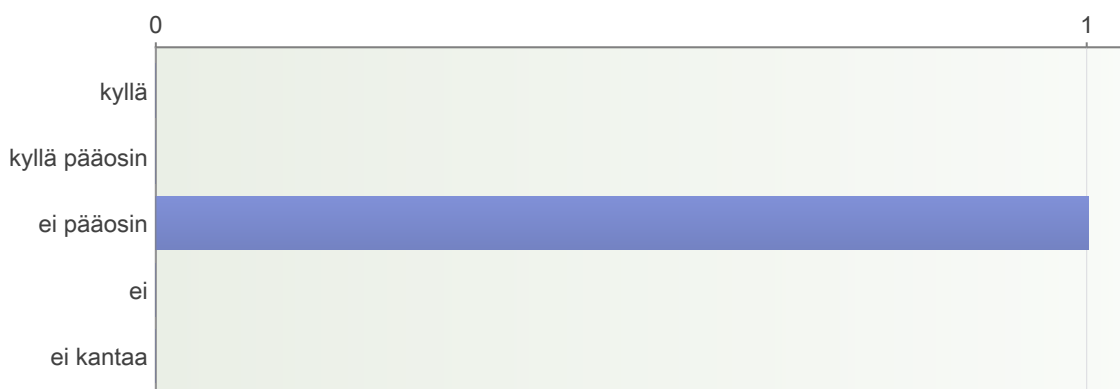
Vastaajien määrä: 1

- Asiakkaan näkökulmasta on tärkeää, että hän saa palvelua yhdenvertaisesti ja tasalaatuisesti riippumatta palvelun tuottajasta tai ammattihenkilöstä. Asiakkaan pitää voida luottaa siihen, että hän saa tarvitsemansa palvelun valitsemastaan paikasta.

Asiakkaan vaikutusmahdollisuudet lisääntyvät, jos on olemassa mahdollisuuksia valita. Tätä varten tarvitaan monikanavaista palveluohjausta ja -neuvontaa asiakkaan tueksi.

9. 4. Jos asiakkaalla on laaja-alaisia palveluntarpeita, toteutuuko lakiluonnoksen perusteella asiakkaan mahdollisuus saada tarpeen mukaisella tavalla yhteen sovitettuja palveluja?

Vastaajien määrä: 1

10. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

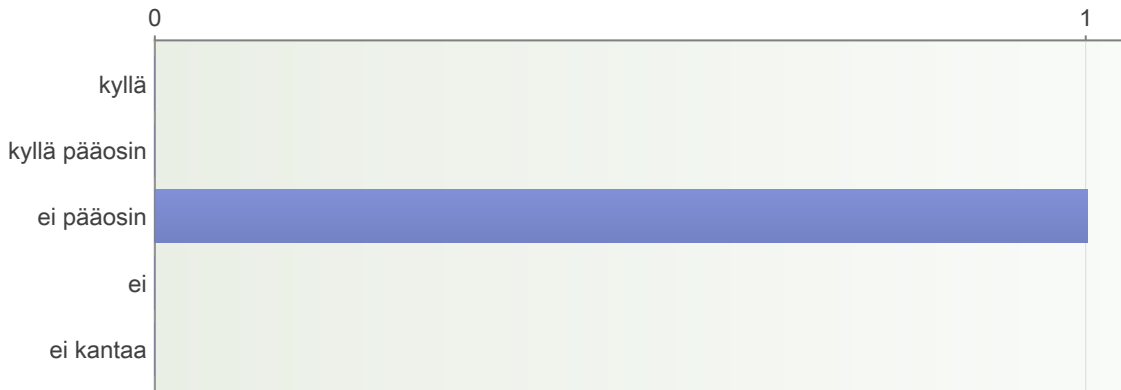
- Lakiluonnos sisältää edelleen riskin palvelujen yhteensovittamisen onnistumisesta.

Yhteensovittamisen puuttuminen johtaa pahimmillaan asiakkaan palvelujen sirpaloitumiseen siten, ettei mikään taho ota kokonaisvastuuta. Tämä on nykyisenkin järjestelmän ongelma. Toimija-/tuottajakentän laajeneminen vaikeuttaa yhteensovittamista. Miten maakunta käytännössä tästä yhteensovittamisesta vastaa?

Asiakassuunnitelmaa ja sosiaalityöntekijöiden jalkautumista maakunnan liikelaitoksesta sote-keskuksiin tarjotaan laissa yhdeksi yhteensovittamisen käytännön työmenetelmäksi.

11. 5. Turvaako lakiluonnos palvelujen horisontaalisen ja vertikaalisen integraation?

Vastaajien määrä: 1

12. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Lakiluonnos sisältää edelleen riskin kokonaisuuden hallinnan ja integraation toteuttamisen onnistumisesta järjestelmän johtamisen ja yksittäisen asiakkaan palvelujen näkökulmasta.

Palvelun saatavuuden, jatkuvuuden ja useiden palvelutarpeiden yhteensovittaminen kustannus-vaikuttavasti on edelleen riski lakiluonnoksessa esitetystä mallista.

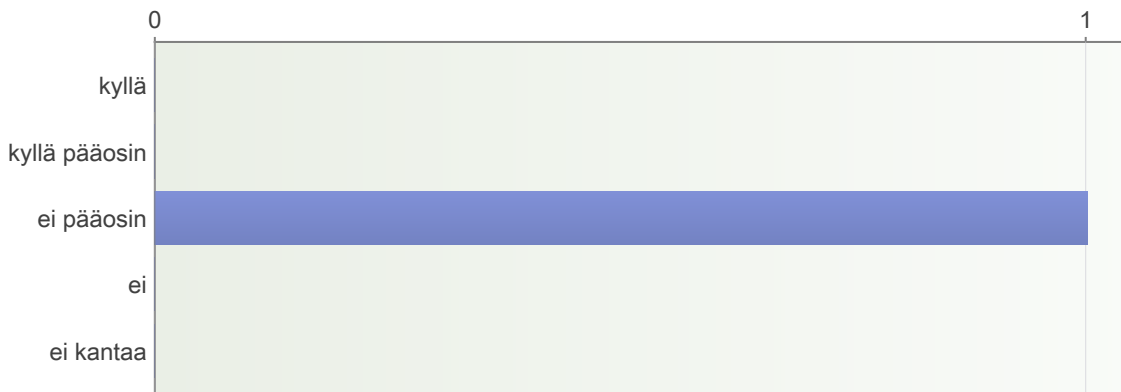
Lakiluonnoksen mukaan asiakassuunnitelma ja sote-keskuksiin palkatut sosiaalihuollon ammattihenkilöt tai ammattihenkilöiden ryhmät antavat ohjausta ja neuvontaa ja turvaavat palvelun jatkuvuutta ja muodostavat yhteistyörakenteita sote-keskusten ja maakunnan liikelaitoksen välillä.

Integraatiota pyritään toteuttamaan myös tuomalla muitakin kuin suoran valinnan palveluja sote-keskuksiin lähelle asiakkaita.

Lisäksi maakunnan valvonta-, ohjaus- ja sopimusmenettelykeinoin pyritään turvaamaan integraation toteutumista.

13. 6. Antaako esitys maakunnille riittävät edellytykset järjestämisvastuun toteuttamiseen?

Vastaajien määrä: 1

14. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Laissa pyritään luomaan riittävät edellytykset järjestämisvastuun toteuttamiseksi maakunnan valvonta-, ohjaus- ja sopimusmenettelykeinoin. Lakiesitys luo edellytyksiä kustannusten hillitsemiseen pidemmällä aikavälillä, mutta toisaalta edellyttää investointeja uudenlaisen valinnanvapauden rakentamiseksi uudistuksen alkuvaiheessa. Käytännössä tämä tarkoittaa resursointia mm. hallintoon, ICT- ja tietojärjestelmiin ja asiakkaiden palvelutarpeen arviointiin, palveluohjaukseen ja neuvontaan.

Maakunnan järjestämisvastuun toteuttaminen käytännössä on vaativa tehtävä ja siinä onnistuminen edellyttää kokonaisuuden hallinnan johtamista sekä asiakkaan palvelujen yhteensovittamisen onnistumista.

Maakunnalla säilyy järjestämisen ohella viimekäden vastuu tapauksissa, joissa palvelutuottajat eivät syystä tai toisesta pysty palvelua tuottamaan. Maakunta joutuu ylläpitämään valmiutta tuottaa palveluja, vaikka ne pääsääntöisesti tuotettaisiinkin asiakassetelillä. Tämä johtanee kustannusten kasvuun.

Maakunnan palvelustrategia ja kaikkien osapuolien siihen sitoutuminen on merkittävässä asemassa siinä, etteivät muut intressit kuin alueen asukkaiden palvelutarve ja kansalliset linjaukset ala ohjamaan palvelutuotantoa.

Lapin maakunnassa on runsaasti vapaa-ajan käyttöön tarkoitettuja asuntoja, jotka ovat omistajiensa ympärivuotisessa ja pysyvässä käytössä. Tämä voi aiheuttaa kuormitusta sosiaali- ja terveyspalvelujen käytölle silloin, kun asiakas voi valita sosiaali- ja terveyskeskuksen, suunhoidon yksikön ja maakunnan liikelaitoksen väliaikaisen toimipisteen.

Valinnanvapaus luo epävarmuutta henkilöstöresursointiin. Pahimmillaan se johtaa päällekkäiseen resurssintiin tai nopeatempoisiin YT-neuvotteluihin resursoinnin tasaamiseksi valinnanvapauden seurausten mukaisesti. Työhyvinvoinnin ja palveluun pääsyn näkökulmasta valinnanvapauden riskinä on myös se, että asiakkaat ruuhkautuvat tietyille samoille asiantuntijoille.

15. 7. Edistääkö lakiluonnos toimintatapojen muutosta ja uusien palveluinnovaatioiden käyttöönottoa?

Vastaajien määrä: 1

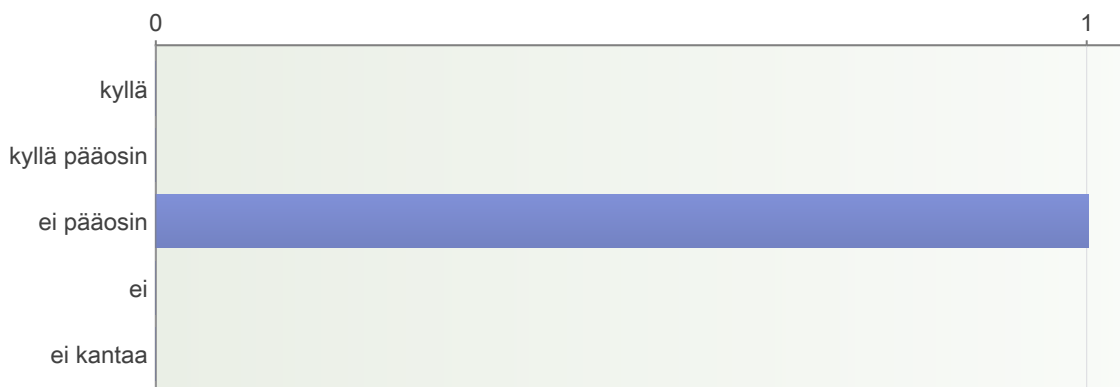
16. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Monituottajamalli pakottaa muuttamaan toimintatapoja ja sen uskotaan tuovan uusia innovaatioita. Lisäksi valinnanvapaus voi nostaa palvelun ja palvelukohtaamisen laatua, sillä asiakas voi "äänestää jaloillaan". Maakunnassa mahdollistuu myös erityisammattihenkilöiden (esim. terapeutit) osaamisresurssien tasaisempi jakaminen.

17. 8. Antaako valinnanvapauslakiluonnos yhdessä muun maakunta- ja sote-uudistuksen kanssa riittävät edellytykset saavuttaa 3 miljardin euron kustannusten kasvun hillinnän tavoite?

Vastaajien määrä: 1

18. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Järjestämisvastuun siirtäminen isommalle toimijalle on kannatettava asia. Lakiesitys luo edellytyksiä kustannusten hillitsemiseen pidemmällä aikavälillä, mutta toisaalta edellyttää investointeja uudenlaisen valinnanvapauden rakentamiseksi uudistuksen alkuvaiheessa.

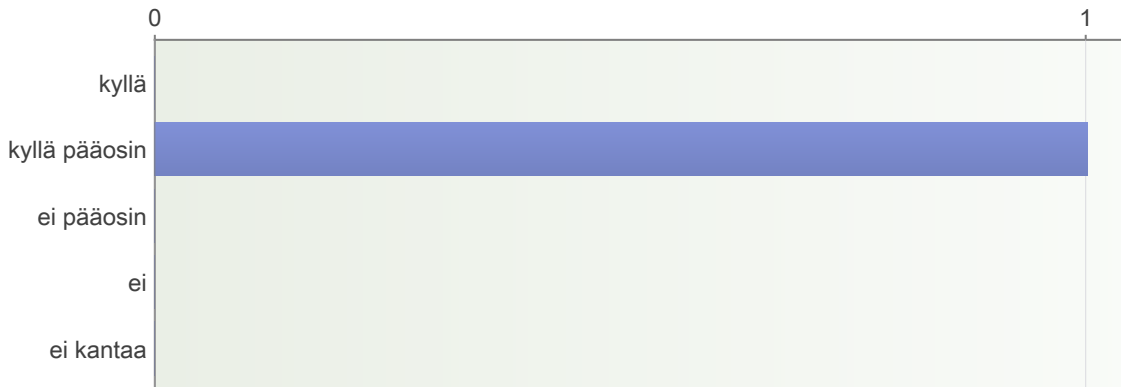
Monimutkaisen kokonaisuuden hallittavuuden riskinä on kustannusten kasvu. Hallintoa on kasvatettava ja palveluohjaukseen ja neuvontaan tarvitaan paljon resursseja. Uudistuksessa korostuu muutosjohtamisen onnistuminen.

Asiakkaan palvelujen yhteensovittamisen haaste luo myös riskin kustannusten kasvulle.

Maakunta joutuu ylläpitämään valmiutta tuottaa palveluja, vaikka ne pääsääntöisesti tuotettaisiinkin asiakassetelillä. Tämä johtanee kustannusten kasvuun.

19. 9. Sosiaali- ja terveydenhuollon valinnanvapauslakiluonnoksen 3 luvussa säädettäisiin asiakkaan suoran valinnan sosiaali- ja terveystalvuluista. 9a. Turvaavatko maakunnan liikelaitoksen suoran valinnan palvelujen tuotantoa koskevat säännökset (mm. 16 §) palvelujen yhdenvertaisen saatavuuden kaikissa olosuhteissa?

Vastaajien määrä: 1

20. Vapaamuotoiset huomiot.

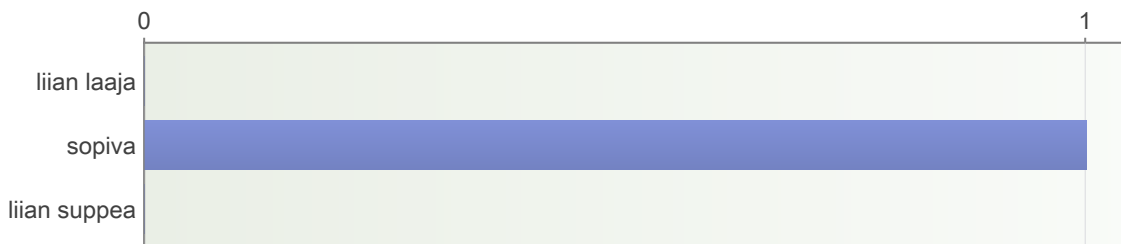
Vastaajien määrä: 1

- Muutos aiempaan lakiluonnokseen on, että myös maakunnan liikelaitos voi olla suoran valinnan palveluntuottaja ja yhtiöittämisvelvoite on poistettu. Ellei asiakas valitse muuta suoran valinnan palvelun tarjoajaa, hän saa palvelut maakunnan liikelaitokselta.

Asiakkaan kannalta on tärkeää turvata, että palvelua saa yhdenvertaisesti ja tasalaatuisesti riippumatta palvelun tuottajasta tai ammattihenkilöstä.

21. 9b. Onko lakiluonnoksen 18 §:ssä säädetty sote-keskuksen lakisääteinen palveluvalikoima sisällöltään ja laajuudeltaan tarkoituksenmukainen?

Vastaajien määrä: 1

22. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Edelliseen lakiluonnokseen verrattuna suoran valinnan palveluvalikoiman listausta on täsmennetty, joka on hyvä asia. Määrittely on kuitenkin ylätasoinen ja se voidaan tulkita hyvin monella tavalla. Maakunnissa täytyy määritellä tarkemmin, mikä kuuluu sote-keskuksen hoidettavaksi. Sote-keskuksen palveluihin kuuluu kuvantamis- ja laboratoriopalvelut, joita nämä toivottavasti voivat hankkia maakunnan liikelaitokselta tai muulta palveluntuottajalta. Tämä mahdollistaa pienempienkin palveluntuottajien toiminnan. Neuvola-, koulu- ja opiskeluterveydenhuollon palveluiden eriytyminen erilleen sote-keskuksesta voi hankaloittaa näiden asiakkaiden ja perheiden palveluiden yhteensovittamista.

Maakunnan on julkaistava suoran valinnan palvelujen kuvaukset julkisessa tietoverkossa, joka on hyvä asia asiakkaiden valinnanvapauden näkökulmasta.

23. 9c. Onko lakiluonnoksen 18 §:ssä säädetty suunhoidon yksikköjen lakisääteinen palveluvalikoima sisällöltään ja laajuudeltaan tarkoituksenmukainen?

Vastaajien määrä: 1

24. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

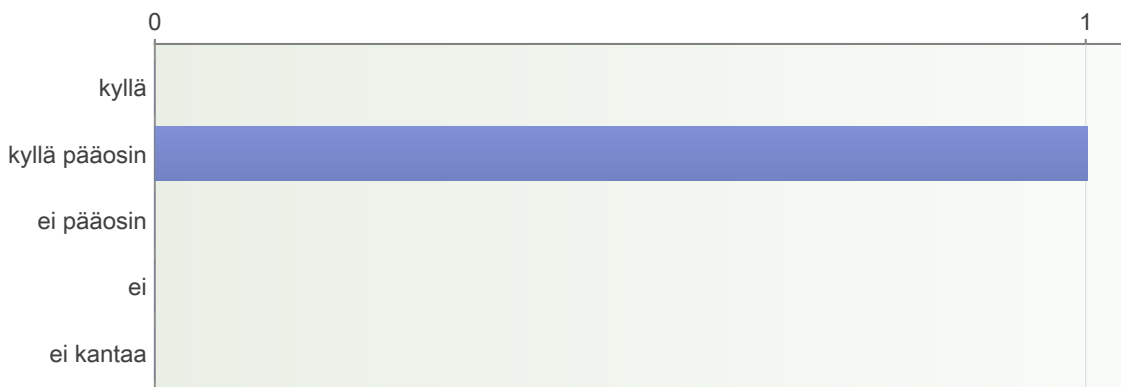
- Terveyskeskuksissa tehdään nykyisellään hyvin monipuolisesti hammaslääketieteen eri erikoisalojen hoitoja "yleishammaslääkäriin" toimesta, esim. hammasproteettista hoitoa. Vain hammasproteettiset korjaukset kuuluvat esitysluonnoksen mukaan suoran valinnan palveluihin.

Epäselväksi jää, viitataan-ko "muu kuin hammaslääketieteen erikoisaloihin kuuluva" kohdalla erikoissairaanhoidotasoiseen hoitoon. Toisaalta 4. momentissa todetaan, että suunhoidon yksikössä tulee olla riittävä määrä konsultaatio- ja vastaanottopalveluja, lukuun ottamatta sairaalaolosuhteita edellyttäviä palveluja. Edelleen jää epäselväksi, viitataan-ko tällä maakunnan liikelaitokseen (vai mihin) sijoittuvaan suun erityistason hoidon yksikköön, joka tarjoaa näitä palveluja.

Mikäli suun terveydenhuollon suoran valinnan yksikön palvelukokonaisuus jää suppeaksi, se ei välttämättä ole houkutteleva työpaikka nykyiseen laaja-alaiseen työhön tottuneille hammaslääkäreille.

25. 9d. Onko lakiluonnoksen 18 § sote-keskuksen suoran valinnan palveluista riittävän selkeä siltä osin, mitkä palvelut kuuluvat suoran valinnan palvelujen piiriin ja mitkä kuuluvat maakunnan liikelaitoksen tuottamiin muihin kuin suoran valinnan palveluihin?

Vastaajien määrä: 1

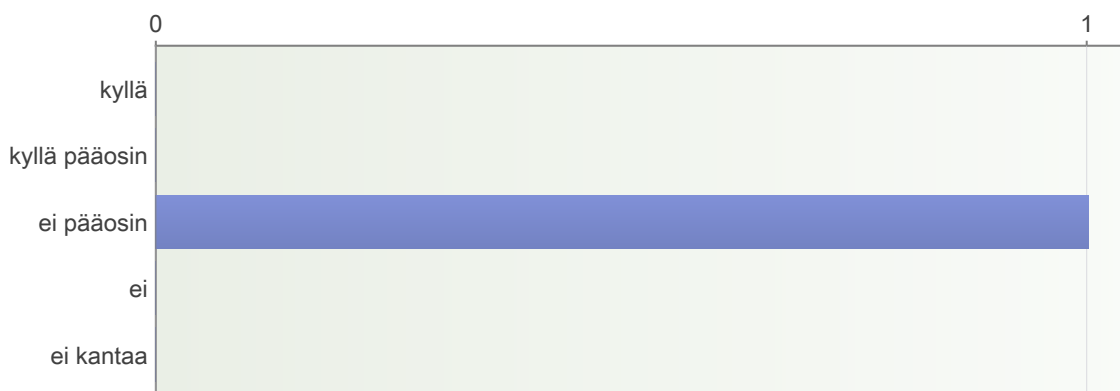
26. Jos ei, niin miten olisi tarkoituksenmukaista määritellä ne perusteet, joilla määritellään tarkemmin sote-keskuksissa tuotettavat palvelut?

Vastaajien määrä: 1

- Lakitasolla ei voitane paljon tarkemmin määritellä. Maakunnissa pitää sopia tarkemmasta työnjaosta ja tarvitaan sairausryhmä/potilasryhmäkohtaisia määrittelyjä.

27. 9e. Onko lakiluonnoksen 18 § suunhoidon suoran valinnan palveluista riittävän selkeä siltä osin, mitkä palvelut kuuluvat suoran valinnan palvelujen piiriin ja mitkä kuuluvat maakunnan liikelaitoksen tuottamiin muihin kuin suoran valinnan palveluihin?

Vastaajien määrä: 1

28. Jos ei, niin miten olisi tarkoituksenmukaista määritellä ne perusteet, joilla määritellään tarkemmin suunhoidon yksiköissä tuotettavat palvelut?

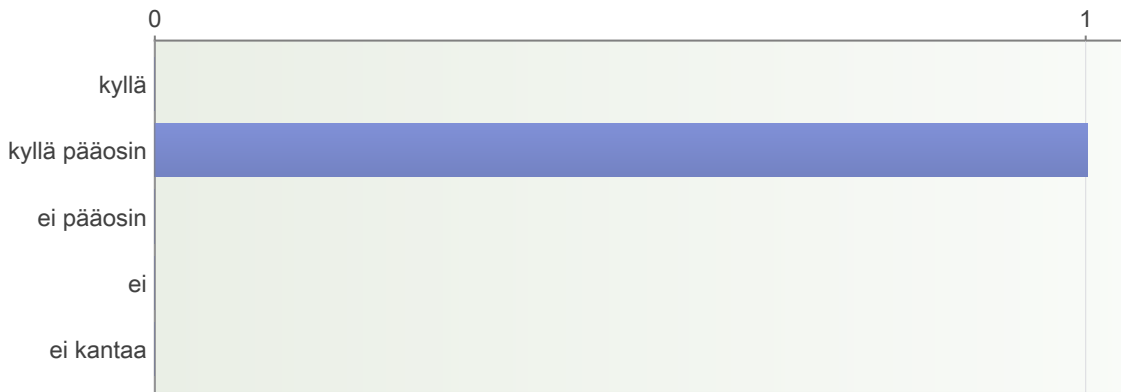
Vastaajien määrä: 1

- Käsite "muu kuin hammaslääketieteen erikoisaloihin kuuluva" on ongelmallinen; suun hoito koostuu eri erikoisaloista: kariologia, endodontia, kirurgia, parodontologia ja protetiikka. Ainoastaan oikomishoito rajautuu selvästi pois suoran valinnan palveluista.

Lakitasolla tarkka määrittely on kuitenkin hankalaa. Maakunnissa pitää sopia tarkemmasta työnjaosta ja tarvitaan sairausryhmä/potilasryhmäkohtaisia määrittelyjä.

29. 9f. Ovatko säännökset (mm. 18 § ja 37 §) sosiaalihuollon osalta tarkoituksenmukaisia ja riittäviä?

Vastaajien määrä: 1

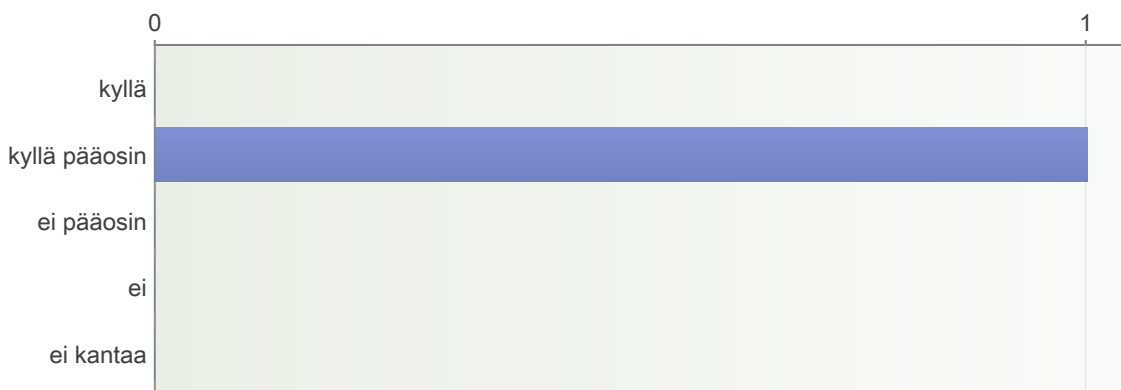
30. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Aikaisempaan lakiluonnokseen verrattuna on selkeästi linjattu, että sosiaalipalveluja saa vain maakunnan liikelaitoksesta.
Sote-keskuksiin palkatut sosiaalihuollon ammattihenkilöt antavat ohjausta ja neuvontaa, turvaavat palvelun jatkuvuutta ja muodostavat yhteistyörakenteita sote-keskusten ja maakunnan liikelaitoksen välillä. Integraation onnistumista ei voi kuitenkaan säilyttää yksittäisten ammattihenkilöiden toteutettavaksi. Varsinainen sosiaalityön osuus sote-keskusten ”yhteydessä” on määriteltävä tarkemmin, muutoin se jää liikaa maakunnan harkinnan varaan ja voi pahimmillaan vaarantaa asiakkaan oikeutta saada sosiaalihuoltolain mukaista palvelua.

31. 10. Lakiluonnoksen 4 luvussa säädettäisiin asiakkaan mahdollisuuksista valita maakunnan liikelaitos. 10a. Antaako lakiluonnoksen 21 § asiakkaalle tarkoituksenmukaiset mahdollisuudet valita liikelaitos?

Vastaajien määrä: 1

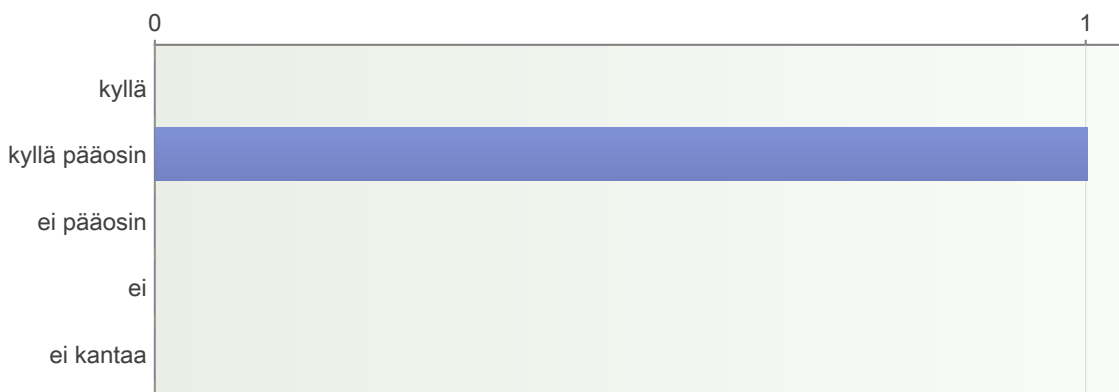
32. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Asiakkaan kannalta on tärkeää turvata, että palvelu on tasalaatuisia riippumatta palvelun tuottajasta tai ammattihenkilöstä ja että asiakas ymmärtää valintansa vaikutukset. Esimerkiksi, jos hän valitsee toisessa maakunnassa sijaitsevan maakunnan liikelaitoksen, sillä ei ole velvollisuutta tuottaa asiakkaan kotiin vietäviä palveluja maakunnan ulkopuolelle.
Rovaniemi suhtautuu asiakassetelien kohdentamiseen erikoissairaanhoidon huolestuneena. Kannamme huolta, että laajamittainen asiakasseteli saattaa vaarantaa lääkärin ja hoitajien saatavuuden ja vaikuttaa näin maakunnan järjestämien erikoissairaanhoidon laatuun.
Vaarana on, että hallituksen esitys johtaa kahteen rinnakkaiseen järjestelmään. Rovaniemi katsoo, että erikoissairaanhoidon voidaan jatkossakin tilata erityisin perustein yksityiseltä palveluntuottajalta suoraan hankintana.
Rovaniemi pitää tärkeänä, että kustannussäästöjä haetaan tarjoamalla erikoissairaanhoidon myös sote-keskuksissa, jolloin integraatio toteutuu uudistuksessa haetulla tavalla.

33. 10b. Entä antaako lakiluonnoksen 22 ja 23 § asiakkaalle tarkoituksenmukaiset mahdollisuudet valita liikelaitoksen palveluyksikkö/yksiköt?

Vastaajien määrä: 1

34. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Tiedon, esim. palveluyksikön vaihdosta, tulee kulkea joustavasti ja luotettavasti järjestelmissä, jotta asiakkaan palvelun saanti ei vaarannu tai hidastu.

35. 11. Lakiluonnoksen 5 luvussa säädettäisiin asiakassetelin käytöstä asiakkaan valinnanvapauden lisäämisessä. 11a. Onko lakiluonnoksen 24 §:ssä säädetty asiakasseteli sisällöltään ja laajuudeltaan tarkoituksenmukainen?

Vastaajien määrä: 1

36. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Tässä kohdassa jää epäselväksi, onko maakunnalla siis velvoite tarjota asiakaseteliä kaikissa 24§ listatuissa palveluissa, lukuun ottamatta tilannetta, että maakunta katsoo kohtien 10 ja 11 kohdalla lakisääteisten tehtäviensä hoidon vaarantuvan.

Erityisesti kohdat 7 ja 11 jäävät epäselviksi, mitä näillä tarkoitetaan. Kohta 10 herättää huolta siitä, miten Lapin keskussairaalassa pystytään huolehtimaan riittävästä leikkausvolyymistä, jotta osaaminen säilyy ja toisaalta on riittävästi työtä laajan päivystyksen vaatimalle henkilöstömäärälle.

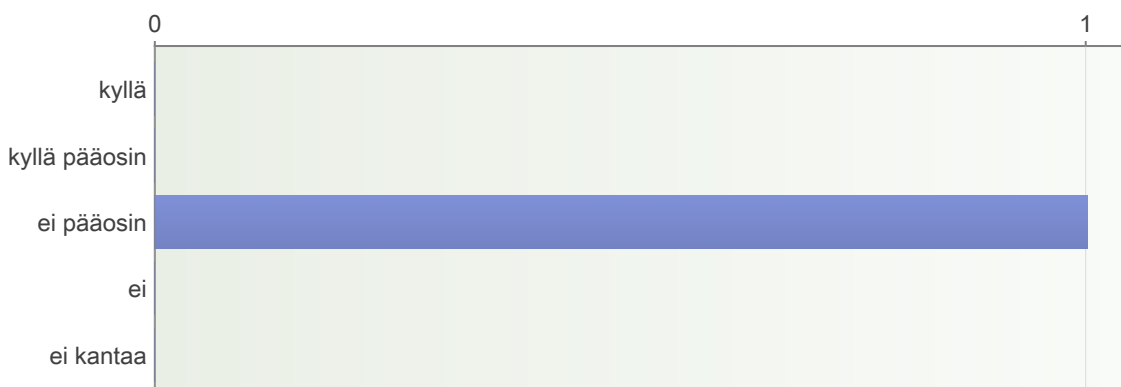
Lakiluonnoksessa on nyt hyvin rajattuna setelien määrä yhteen eli asiakaseteliin. Aiemmassa lakiluonnoksessa oli kaksi erilaista seteliä, joka oli omiaan aiheuttamaan sekaannusta. Kustannusten hallinnan ja yhdenvertaisten kriteerien kannalta on hyvä, että vain maakunnan liikelaitos voi myöntää asiakaseteleitä. Toisaalta asiakkaan sujuvan hoitopolun ja palveluiden integroitumisen kannalta tämä aiheuttaa lisähaasteita.

Asiakasetelikäytäntö tukee yritystoimintaa, myös pienyrittäjillä on mahdollisuus hakeutua asiakasetelituottajiksi. Tämä voi myös aktivoida uusien yritysten tuleamista alueelle.

Asiakasetelikäytäntö voi tuottaa uusia toimintamalleja ja innovaatioita alueella. Asiakasetelin käyttöönotossa on huomioitava valvonnan osuus, joka tulee olemaan huomattavasti laajempaa kuin tällä hetkellä.

37. 11b. Onko maakunnan liikelaitoksella 24 §:n 2 ja 3 momentissa säädettyjen rajausten perusteella edellytykset turvata riittävät palvelut kustannustehokkaalla tavalla?

Vastaajien määrä: 1

38. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

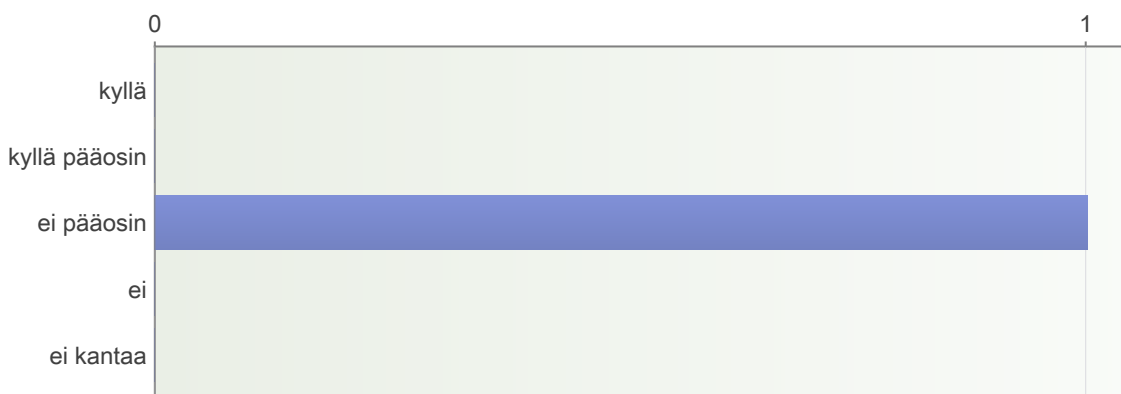
- Maakunnan palvelustrategia ja kaikkien osapuolien siihen sitoutuminen on tärkeää, etteivät muut intressit kuin alueen asukkaiden palvelutarve ja kansalliset linjaukset ala ohjaamaan sosiaali- ja terveystalouden tuotantoa.

Maakunta joutuu ylläpitämään valmiutta tuottaa palveluja, vaikka ne pääsääntöisesti tuotettaisiinkin asiakassetelillä. Tämä johtanee kustannusten kasvuun.

Maakunnan ohjaus-, valvonta ja sopimusmenettely tulee vaatimaan resursseja enemmän kuin nykyään.

39. 11c. Onko lakiluonnoksen 24 §:n sääntely riittävä erikoissairaanhoidon valtakunnallisen ja alueellisen palvelujärjestelmän turvaamisen näkökulmasta?

Vastaajien määrä: 1

40. Vapaamuotoiset huomiot.

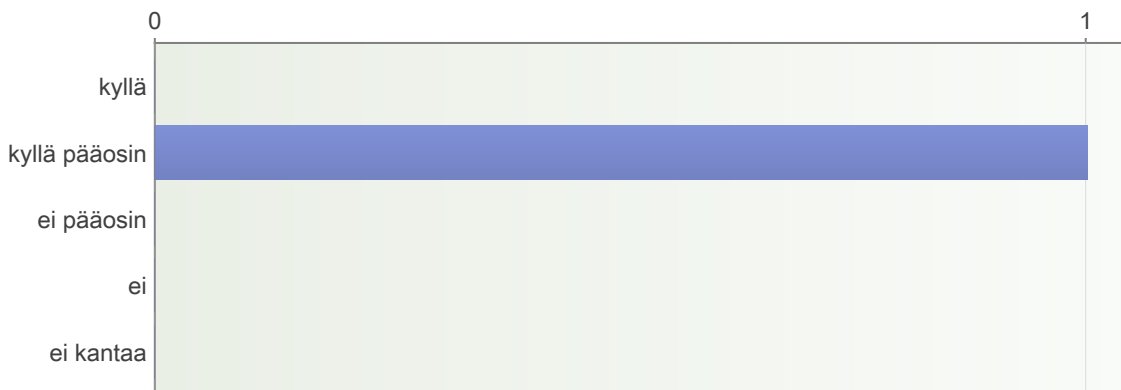
Vastaajien määrä: 1

- Mikäli asiakasseteliä on maakunnan tarjottava kaikkiin polikliinisesti toteutettaviin kirurgisiin toimenpiteisiin (näiden osuus sairaalan toimenpiteistä on kasvava), tämä voi tuottaa ongelmia erityisesti pienelle sairaalalle kuten Lapin keskussairaalalle.

Asiakkaan erikoissairaanhoidon palvelujen pirstoutumisen, hoidon yhteensovittamisen ja jatkuvuuden riskit ovat olemassa.

41. 11d. Ovatko asiakasseteliä koskevat säännökset asiakkaan aseman ja oikeuksien näkökulmasta tarkoituksenmukaisia?

Vastaajien määrä: 1

42. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Asiakkaan valinnan ja vaikuttamisen mahdollisuuksien lisääminen on tärkeää.

Yhdenvertaisuuden näkökulmasta kaupunkien ja isojen taajamien asukkaat pääsevät halutessaan valitsemaan, koska siellä on tosiasiallisia valinnan mahdollisuuksia.

THL:n asiantuntijaryhmän vaikutusten arvioinnissa todetaan, että kansainvälisesti tarkastellen kyseisen setelin kaltaiset järjestelmät on lähes lopetettu muualla ja niiden tilalle on otettu suorakorvausjärjestelmään perustuvia malleja. Löytyisikö esitetyn kaltaisen asiakassetelijärjestelmän vaihtoehdoksi jotakin yksinkertaisempaa, suorakorvausjärjestelmään perustuvaa mallia?

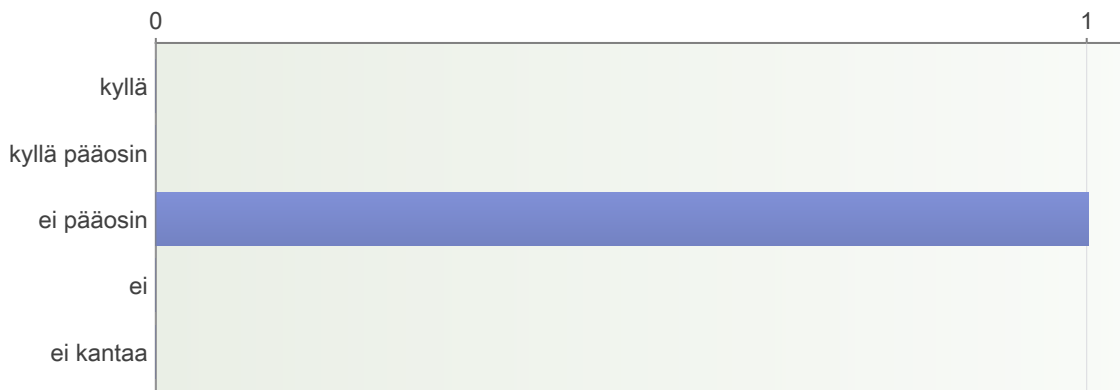
Asiakkaalla on myös oikeus kieltäytyä asiakassetelistä, mikä on hyvä asia.

Leikkaustoiminnan laadun ja potilasturvallisuuden varmistamiseksi on hyvä, että laaditaan laatukriteerit, joista myöhemmin säädetään.

Asiakassetelin voimaantulon vaiheistaminen on kannatettavaa siirtymävaiheen ja hallitun toimeenpanon mahdollistamiseksi.

43. 11e. Turvaako asiakassetelijärjestelmä maakunnalle riittävät ohjaus- ja vaikutusmahdollisuudet järjestämisvastuun toteuttamisen näkökulmasta?

Vastaajien määrä: 1

44. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Maakunnan ohjaus-, valvonta- ja sopimusmenettelysäännökset luovat maakunnalle mahdollisuuksia järjestämisvastuun toteuttamiseksi, mutta samalla on olemassa riski riittävästä kokonaisuuden hallinnasta. Erityisen tärkeää on, että maakunnan palveluntuottajille asetetut kannusteet ovat linjassa maakunnan palvelustrategiaan asetettujen tavoitteiden kanssa.

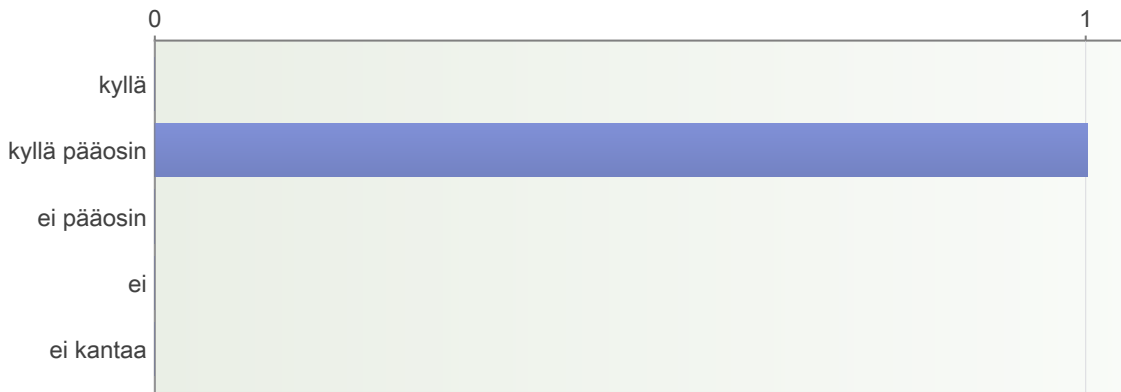
Maakunta joutuu ylläpitämään valmiutta tuottaa palveluja, vaikka ne pääsääntöisesti tuotettaisiinkin asiakassetelillä. Tämä johtanee kustannusten kasvuun.

THL:n asiantuntijaryhmän vaikutusten arvioinnissa todetaan, että kansainvälisesti tarkastellen asiakassetelin kaltaiset järjestelmät on lähes lopetettu muualla ja niiden tilalle on otettu suorakorvausjärjestelmään perustuvia malleja.

Tarvitaan jo ennakoivasti osaamista ja resursointia järjestäjäorganisaation hallintotehtäviin.

45. 12. Lakiluonnoksen 6 luvussa säädettäisiin henkilökohtaisen budjetin käytöstä asiakkaan valinnanvapauden lisäämisessä. Mahdollistavatko säännökset asiakkaalle riittävät mahdollisuudet vaikuttaa tarvitsemiensa palvelujen toteutukseen?

Vastaajien määrä: 1

46. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

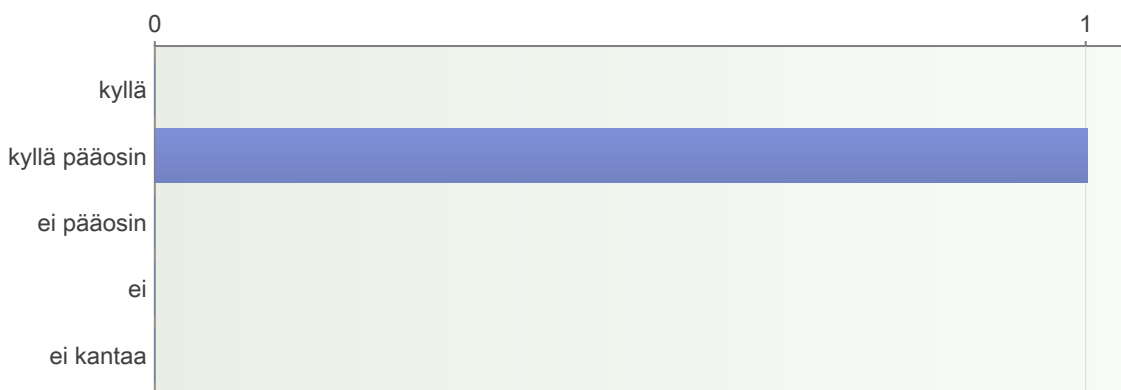
- Lakiesityksessä on hyvin kirjattu, että asiakkaan vaikutusmahdollisuuksia ja itsemääräämisoikeutta edistetään ja tuetaan eri keinoin. Asiakkaan on näin mahdollisuus suunnitella yksilöllisesti tarkemmin palvelunsa sisältöä ja valita tuottajia annetun budjetin rajoissa. Asiakas voi myös kieltäytyä ottamasta käyttöön henkilökohtaista budjettia. Palvelusisältöjen kriteereillä ei tule kuitenkaan estää asiakkaan mahdollisuuksia valita tosiasiallisesti tavanomaisista palveluratkaisuista eroavia ja yksilöllisiä palvelukokonaisuuksia.

THL:n teettämän asiantuntijaryhmän vaikutusten arvioinnin mukaan henkilökohtaisen budjetin käytön hyödyistä ei kuitenkaan ole vielä riittävästi tutkittua tietoa.

Tässäkin asiakkaan ohjaus ja neuvonta sekä tieto valintojen tekemisen pohjaksi ovat välttämätöntä. Lisäksi asiakkailla on ehdottomasti oltava saatavilla henkilökohtaisen budjetin käytön hallinnan tuki pidemmällä aikavälillä.

47. 13. Lakiluonnoksen 7 luvussa säädettäisiin asiakkaan neuvonnasta ja ohjauksesta sekä palvelutarpeen arvioinnista. Lisäksi lakiluonnoksen 5 §:ssä säädettäisiin asiakkaalle tehtävästä yhdestä asiakassuunnitelmasta. Turvaavatko säännökset riittävän hyvin asiakkaan oikeudet sekä palvelujen toteuttamisen asiakkaan tarpeita vastaavasti?

Vastaajien määrä: 1

48. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

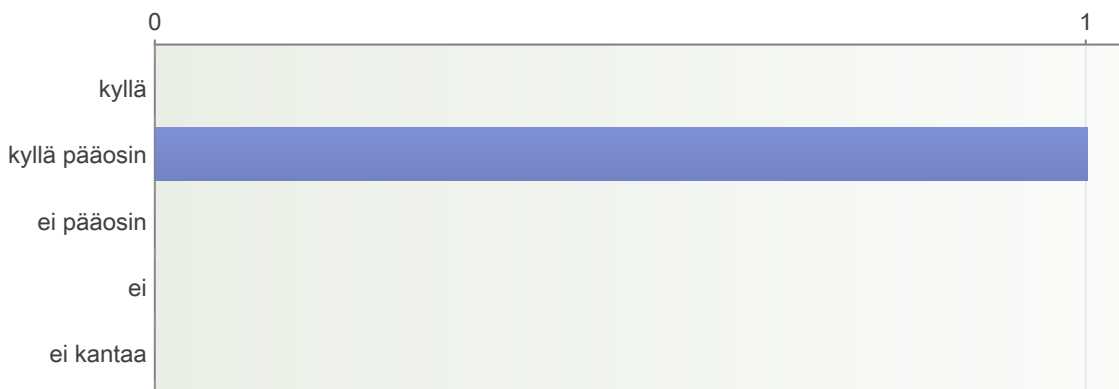
- Neuvontaan, palveluohjaukseen, palvelutarpeen arviointiin ja palvelujen yhteensovittamisen varmistamiseen on resursoitava henkilöstöä sekä maakunnan liikelaitoksessa että palvelutuotannossa. Kun tässä onnistutaan, se estää palvelujen pirstaloitumisesta aiheutuvan kustannusten kasvun ja turvaa asiakkaan palvelun jatkuvuuden.

Lakiluonnoksen kokonaisuudessa on edelleen riski yhteensovittamisen onnistumisesta ja siitä, ettei mikään taho ota kokonaisvastuuta asiakkaan palvelukokonaisuudesta, vaan hoitaa vain oman osuutensa. Tämä on osin nykyisenkin järjestelmän haaste.

Lakiluonnoksen perusteella on vaikea hahmottaa kokonaisuutta käytännön toiminnan näkökulmasta. Siksi onkin hyvä, että lakiluonnoksen voimaansaantoa on vaiheistettu. Sillä varmistetaan uudistuksen hallitumpaa toimeenpanoa. Lain toimeenpano käytännössä edellyttää muutosvaiheessa vahvaa henkilöstön muutostukea ja resursointia, jotta henkilöstö selviää asiakkaiden informaatio-, neuvonta- ja ohjaustehtävästä.

49. 14. Lakiluonnoksen 8 luvussa säädettäisiin palveluntuottajien hyväksymis- ja sopimusmenettelyistä. 14a. Ovatko säännökset hyväksymismenettelyistä lakiluonnoksen tavoitteiden kannalta tarkoituksenmukaisia?

Vastaajien määrä: 1

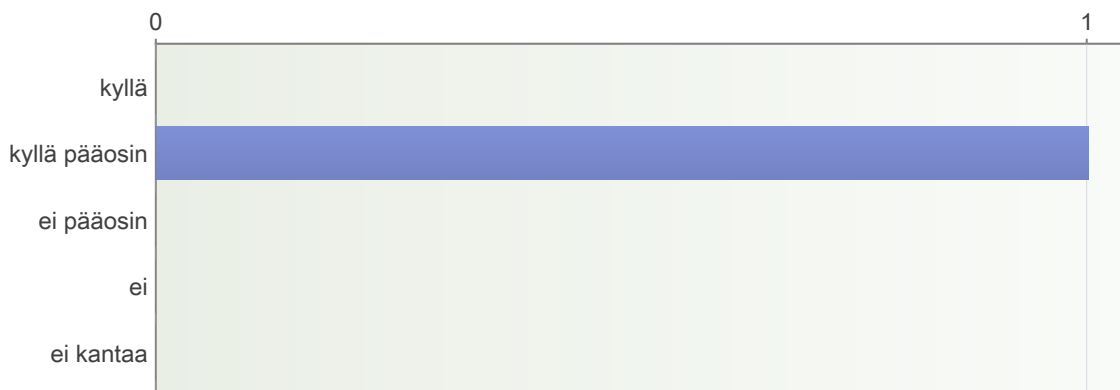
50. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Lakiluonnokseen on hyvin kirjattuna, että palveluntuottajilta edellytetään rekisteröintiä ja liittymistä valtakunnallisten tietojärjestelmäpalvelujen käyttäjäksi. Lisäksi kielelliset oikeudet ja velvollisuudet on määritelty hyvin. Hyväksymismenettelykäytäntö edellyttää hallintoon asiantuntijaresursseja.

51. 14b. Varmistaako hallintopäätöstä ja ehtojen asettamista koskeva sääntely (42 §) riittävät mahdollisuudet maakunnan järjestämisvastuun toteuttamiseen.

Vastaajien määrä: 1

52. Vapaamuotoiset huomiot.

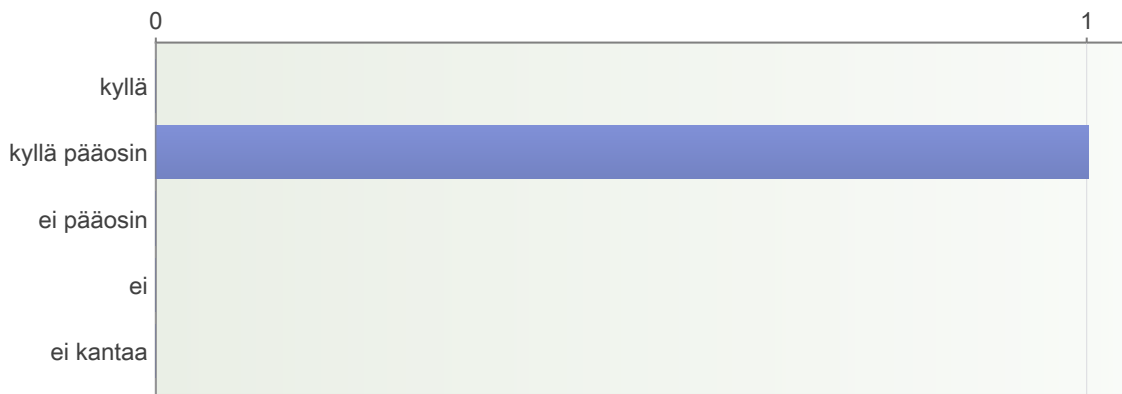
Vastaajien määrä: 1

- Useamman maakunnan alueella toimivien palveluntuottajien on tehtävä sopimukset jokaisen maakunnan kanssa. Sopimuksen sisältö voi olla erilainen eri maakunnissa. Asukasnäkökulmasta tämä on eriarvoistavaa.

Maakunnalla säilyy järjestämisen ohella viimekäden vastuu tapauksissa, joissa palveluntuottajat eivät syystä tai toisesta pysty palvelua tuottamaan.

53. 14c. Ovatko säännökset sopimusmenettelyistä lakiluonnoksen tavoitteiden kannalta tarkoituksenmukaisia?

Vastaajien määrä: 1

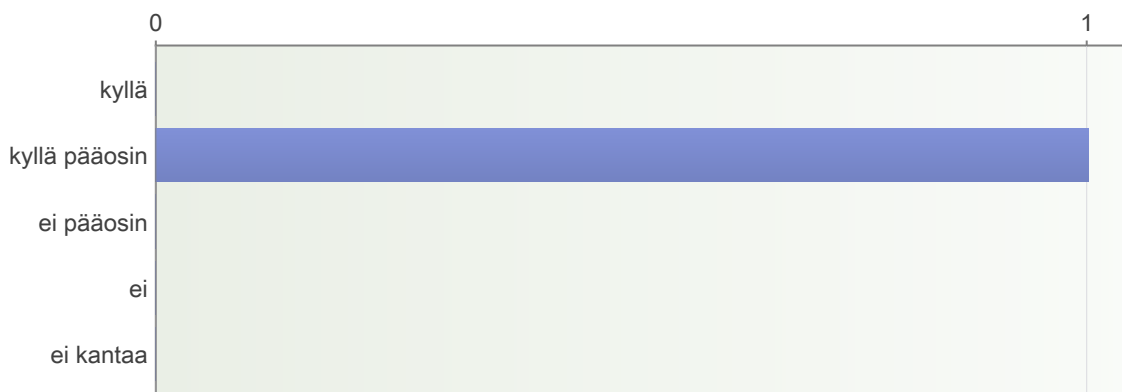

54. Vapaamuotoiset huomiot.

Ei vastauksia.

55. 15. Lakiluonnoksen 9 luvussa säädettäisiin palvelujen tuottamisesta ja palveluntuottajien velvoitteista. Ovatko säännökset lakiluonnoksen tavoitteiden kannalta tarkoituksenmukaisia?

Vastaajien määrä: 1

56. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Julkisen ja yksityisten palveluntuottajien vertailtavuutta on pyritty säätämään ja vastuita ja veloituksia on hyvin selkeytetty. Suoran valinnan palveluntuottaja ei voi siirtää palvelutarpeen arviointia ja asiakassuunnitelman laatimista toiselle palveluntuottajalle. Suoran valinnan palveluntuottaja vastaa alihankkijan yksittäiselle asiakkaalle antamasta palvelusta ja on kokonaisvastuussa yksittäisen asiakkaan saamista suoran valinnan palveluista.

Lakiluonnokseen on hyvin huomioituna, että maakunnan ja suoran valinnan palveluntuottajan välisessä sopimuksessa määritellään palveluntuottajan tehtävät maakunnan ja kuntien kanssa yhdessä alueella tehtävän hyvinvoinnin ja terveyden edistämiseksi.

Lakiluonnoksessa on myös tärkeä ja hyvä kirjaus hoitokomplikaatioiden ja vastaavien korjaamisen kustannusvastuista.

Maakunnan liikelaitoksesta sote-keskukselle myytävät sisäiset palvelut tai palvelukeskuksien palvelut on hinnoiteltava markkinaperusteisesti.

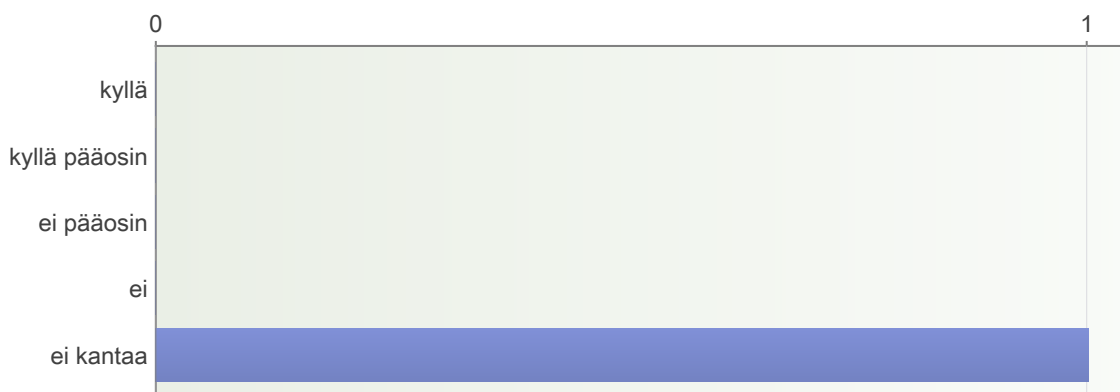
Palveluntuottaja voi määrittellä itse sen, millä alueella se tuottaa palveluyksikkönsä ulkopuolelle annettavia palveluja. Tämä tulee rajaamaan haja-asutusalueiden ja pitkien välimatkojen alueiden asukkaiden yhdenvertaisuutta valinnanvapaudessa. Tieto maantieteellisestä rajauksesta on oltava käytettävissä asiakkaalla valintoja tehdessään.

Maakunnalla säilyy järjestämisen ohella viimekäden vastuu tapauksissa, joissa palveluntuottajat eivät syystä tai toisesta pysty palvelua tuottamaan.

57. 16. Lakiluonnoksen 10 luvussa säädettäisiin palveluntuottajalle suoritettavista korvauksista.

16a. Ottavatko sote-keskuksen kiinteän maksun osuus ja sen määräytymistä koskevat tekijät riittävästi huomioon asiakkaiden erilaiset palvelutarpeet ja niiden aiheuttamat kustannukset?

Vastaajien määrä: 1

58. Vapaamuotoiset huomiot.

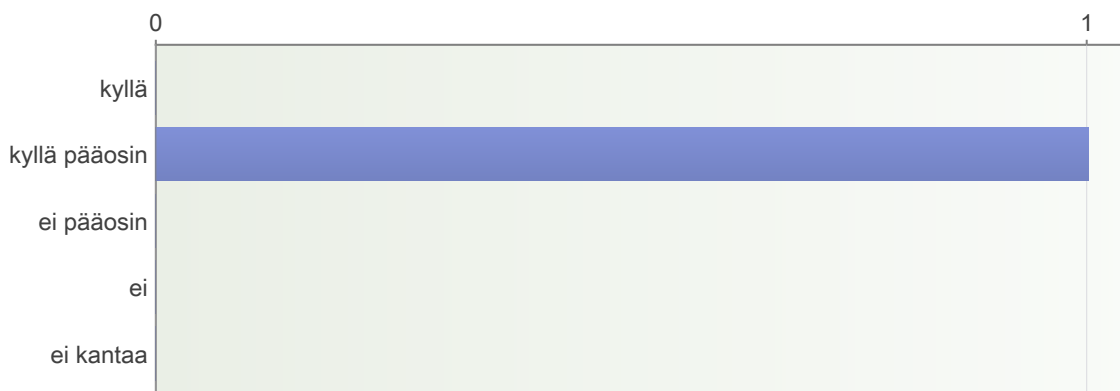
Vastaajien määrä: 1

- Korvausjärjestelmästä on muodostuttava sellainen, että se kannustaa kustannus-tehokkaaseen ja kustannus-vaikuttavaan palvelutuotantoon. Palveluiden on pohjauttava ajantasaiseen, näyttöön ja tutkimukseen perustuvaan tietoon sekä hyviin käytäntöihin. Edelleen on tärkeää, että korvausjärjestelmä ohjaa palvelutuotantoa siten, että se edistää sekä kansallisten tavoitteiden että maakunnan asettamien tavoitteiden toteutumista.

Kaikki palvelut on tuotteistettava – yhdenvertaisuuden näkökulmasta tämä on ongelmallista, jos joka maakunnassa on omanlaiset tuotteet. Yhdenvertaisuuden ja tasalaatuisuuden toteutumiseksi tarvitaan valtakunnalliset perusteet ja mittarit.

59. 16b. Ovatko säännökset muista korvauksista uudistuksen tavoitteiden kannalta tarkoituksenmukaisia?

Vastaajien määrä: 1

60. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Lapin maakunnassa on tärkeitä, että muissa korvauksissa otetaan huomioon juuri alueen paikallisolosuhteet ja erityispiirteet, kuten asukastiheys, syrjäisyys ja kielelliset olosuhteet. Kannustinjärjestelmän käyttömahdollisuus voi parhaimmillaan luoda aitoa yhteistyötä ja integraatiota eri palveluntuottajien välillä.

61. 16c. Turvaavatko säännökset maakunnan liikelaitoksen sote-keskukselle ja yksityisen tuottajan sote-keskukselle yhdenvertaiset toimintaedellytykset?

Vastaajien määrä: 1

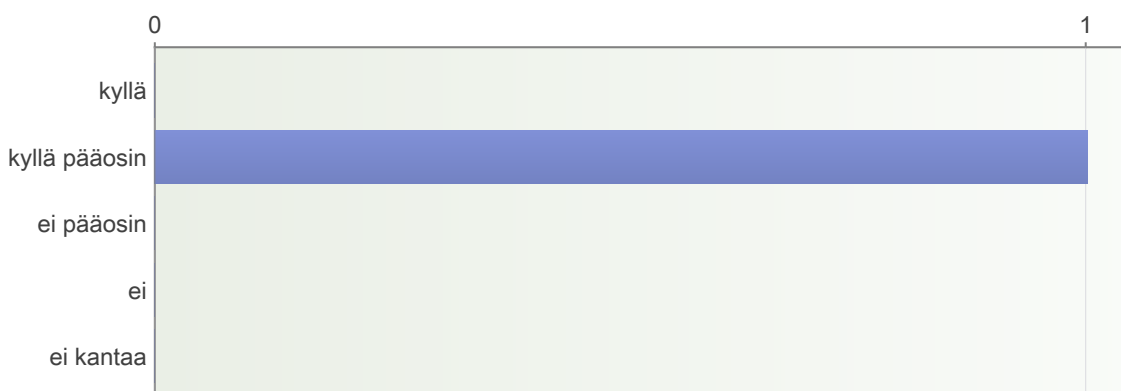
62. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Tehdyssä lakiesityksen vaikutusten arvioinnissa todetaan, että täysin tasapuolisia toimintaedellytyksiä on haastavaa luoda maakunnan liikelaitoksen ja yritysmuotoisten toimijoiden välille, koska toimijoihin kohdistuvat säädöspohjaiset velvoitteet ovat erilaisia.

63. 17. Lakiluonnoksen 12 luvussa säädettäisiin lain voimaantulosta. 17a. Turvaavatko 85 §:n mukaiset asiakasseteliä koskevat siirtymäsäännökset palvelujen saatavuuden siirtymävaiheessa?

Vastaajien määrä: 1

64. Vapaamuotoiset huomiot.

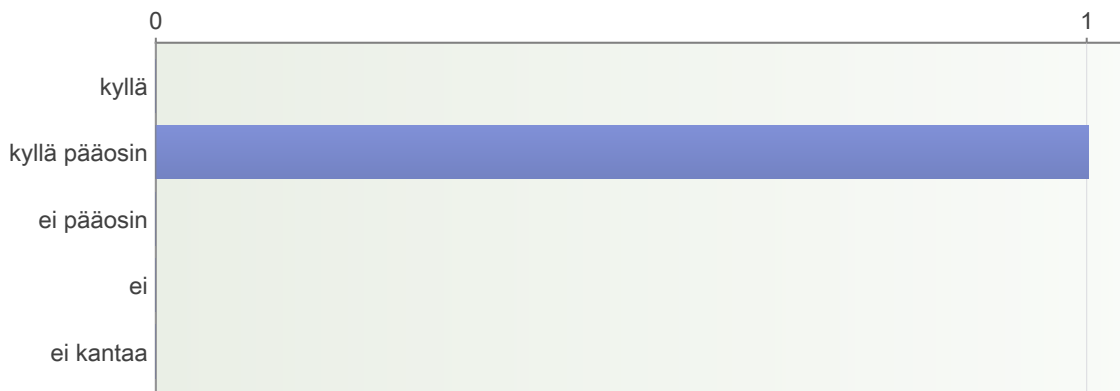
Vastaajien määrä: 1

- Voimaantuloa vaiheistaminen on tärkeää hallitun toimeenpanon mahdollistamiseksi.

Valtakunnallinen muutostuki on turvattava ja kansallisten valinnanvapauspilotointien kokemukset on huomioitava.

65. 17b. Turvaavatko 86 ja 88 §:n mukaiset sote-keskusta koskevat siirtymäsäännökset palvelujen saatavuuden siirtymävaiheessa?

Vastaajien määrä: 1

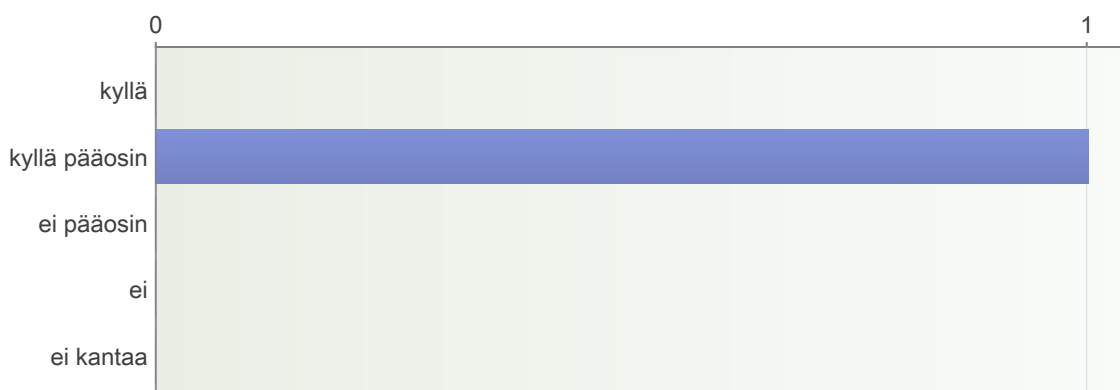
66. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Voimaantulon vaiheistaminen on edellytys hallitulle toimeenpanolle.

67. 17c. Turvaavatko 87 ja 89 §:n mukaiset suunhoidon yksiköitä koskevat siirtymäsäännökset palvelujen saatavuuden siirtymävaiheessa?

Vastaajien määrä: 1

68. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Voimaantumalon vaiheistaminen on edellytys hallitulle toimeenpanolle.

69. 17d. Turvaako esitys sosiaali- ja terveystalveluiden yksityisten tuottajien toimintaedellytykset?

Vastaajien määrä: 1

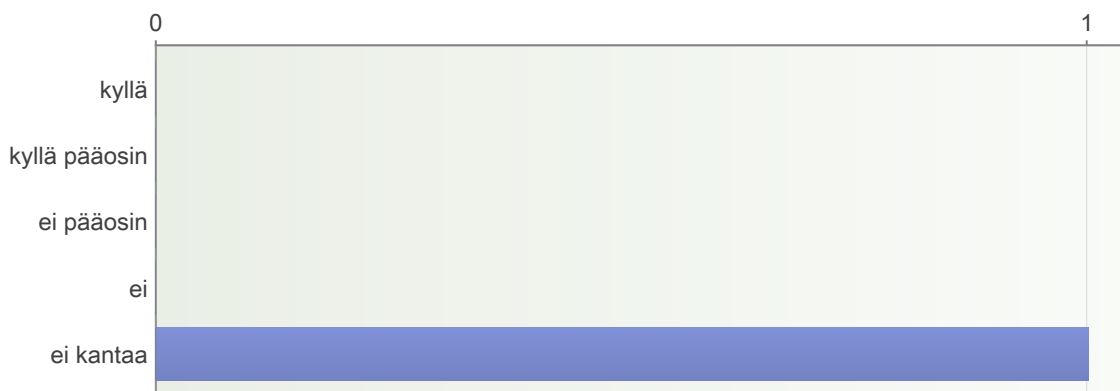

70. Vapaamuotoiset huomiot.

Ei vastauksia.

71. 17e. Antaako esitys riittävät edellytykset pienten toimijoiden toimimiseen sosiaali- ja terveydenhuollon palveluntuottajina?

Vastaajien määrä: 1

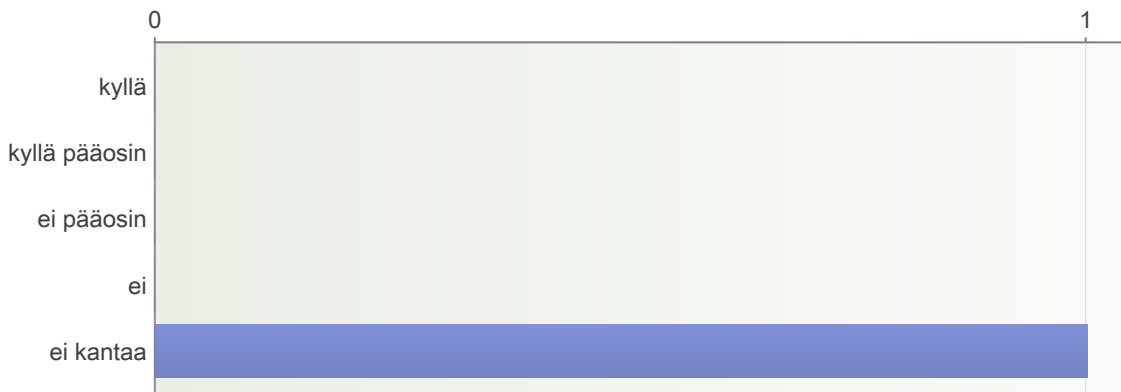
72. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Aloittelevilla ja kaikkein pienimmillä toimijoilla voi olla vaikeuksia täyttää kaikkia järjestelmän raportointi- yms. vaatimuksia. Palveluntuottajatkin tulevat tarvitsemaan asiantuntijatukea ja opastusta lain toimeenpanon alkuvaiheessa.

73. 18. Onko uudistuksen vaikutukset arvioitu näkemyksenne mukaan oikein ja riittävästi?

Vastaajien määrä: 1

74. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Valinnanvapauslain vaikutuksia on arvioitu eri näkökulmista.

Vaikutusten arvioimisen tekee haasteelliseksi se, että vastaavanlaista uudistusta juuri tässä muodossa ei ole tehty missään aikaisemmin ja näin ollen ei ole ollut käytettävissä muiden maiden kokemuksia. Uudistuksen vaikutukset tulevat näkymään vasta viiveellä ja osa vaikutuksista voi olla arvaamattomia edellä mainitun vuoksi.

75. 19. Miten arvioisitte uudistuksen vaikuttavan oman organisaationne tai jäsenorganisaatioidenne asemaan?

Vastaajien määrä: 1

- Laki tulee muuttamaan kunnan roolin perusteellisesti. Kunnan, maakunnan, yritysten ja järjestöjen kesken on tehtävä paljon yhteistyötä. Kuntalaisten hyvinvoinnin edistämisestä on huolehdittava jatkossa yhteisvastuullisesti.

Kunnan toiminnasta lähtee suuri osuus maakunnalle. Henkilöstön työnantaja muuttuu. Kyseessä on valtava muutos kaikkine lakeihin sisältyvine uudistuksineen. Henkilöstön osalta muutos voi aiheuttaa epävarmuutta töiden jatkuvuuden suhteen. Asukkaille voi aiheuttaa epävarmuutta se, missä he jatkossa asioivat ja miten heidän tulee toimia uudessa tilanteessa.

Julkisen sektorin eli maakunnan henkilöstön tarpeen arvioiminen on haasteellista, sillä ei ole mitään ennusteita siitä, kuinka paljon asiakkaita siirtyy yksityiselle tai järjestöjen tuottamien palvelujen piiriin. Johtaako

edestakaiseen liikkeeseen, jossa välillä henkilöstöä irtisanotaan ja sitten taas on henkilöstöpula? Asiakas voi puolen vuoden välein vaihtaa tuottajaa, esim. vaikeissa henkilöstötilanteissa hoidon laatu voi kärsiä ja asiakkaat ”äänestävät jaloillaan.”

76. 20. Muut vapaamuotoiset huomiot hallituksen esitysluonnoksesta.

Vastaajien määrä: 1

- Sähköiset tiedonhallintapalvelut – mistä ne kansalaiset, joilla ei ole tietokonetta tai jotka eivät osaa sitä käyttää, saavat tiedon valintojensa pohjaksi?

Lakiluonnoksessa on hyvä kirjaus siitä, että tarjotaan muutostukea. Uudistuksen toimeenpanon jokaisessa vaiheessa tarvitaan myös rahoitusta / resursseja, jotta asiakastyö ja asiakkaiden palvelujen saatavuus ei vaarannu muutosvaiheessa. Jos näin käy, kustannusten kasvu voi olla hallitsematonta. Maakunnat tarvitsevat kansallisten pilotointien tuloksista viipymättä tietoa ja hyviä käytäntöjä uusien toimintatapojen käyttöönoton prosessien tueksi.

Asiakas saa valita vain yhden suoran valinnan sote-keskuksen ja yhden suunhoidon yksikön, mutta saa kuitenkin asioida myös muissa saman tuottajan yksiköissä; päteekö tämä valtakunnallisten palveluntuottajien kaikkiin yksiköihin? Resursointi tulee olemaan ongelmallista, mikäli näin on.

Lakiesitys luo riskin siitä, että sosiaali- ja terveydenhuollon ammattihenkilöiden vastaanotoilla jatkossa menee kohtuuttomasti aikaa tämän lain vaateiden hallinnolliseen toteuttamiseen.

Lapin naapurimaissa (Norja, Ruotsi) on jo runsaasti kokemusta rajat ylittävästä sote-yhteistyöstä, johon EU:n potilasdirektiivi myös edellyttää subjektiivisen eu-kansalaisen oikeuden.

77. 21. Yksilöidyt muutosehdotukset lakiluonnokseen.

Vastaajien määrä: 1

- Asiakassetelijärjestelmän yksinkertaistaminen. THL:n asiantuntijaryhmän tekemässä lakiluonnoksen vaikutusten arvioinnissa todetaan, että kansainvälisesti tarkastellen asiakassetelin kaltaiset järjestelmät on lähes lopetettu muualla ja niiden tilalle on otettu suorakorvausjärjestelmään perustuvia malleja.